

Kékben

Pénzár Ágnes

Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kar

Festőművész Szak V. évfolyam

Nyilas Márta DLA egyetemi docens

Alkotásaim során már többször visszatérő mozzanat volt a természet téma, s annak különböző módokon való szerepeltetése. Gyakran jelentek meg képeimen erre utaló, főképp nyomhagyásokkal, különböző felületképzésekkel létrehozott formák. Ezeket figurális elemekkel ötvöztem és az így megszületett képek egyike lett a *Kékben* címet viselő pályamű is.

Az alkotás egy festménysorozat részét képezi, amelynek fő témája a természet és az ember kapcsolatának bemutatása. Ezeken az alkotásokon az említett elemek szoros összeköttetésben állnak egymással, erejük kiegyenlített. A közöttük lévő határok elmosódnak, így egymásba olvadva alkothatnak egy élő egészet.

A festményeken a fő alak mindig fekvő pózban ábrázolt férfiakt volt, amely átfogta, kitöltötte a képet. Az ilyen jellegű komponálással a kapcsolat nyugodtságát próbáltam kifejezni, ezért kerültem a mozgást imitáló figurákat is. Ezek az aktok sokszor szinte lebegtek. A térbeliség érzékeltetése visszafogottan jelent meg a képeken, ahogy árnyékokkal sem jelöltem az alakok konkrét pozícióját. Így az ember csak egy eleme lett a természetnek, mintha csak a föld rétegeinek egyike volna, egy alkotó elem a sok közül.

A sorozat minden egyes tagján az embert, emberiséget férfiakkal ábrázoltam. Közismerten megszokott társítás a természet és a nő kapcsolata, mert a nő egyértelmű szimbóluma a termékenységnek, az életnek. Ugyanakkor mivel elsősorban nem ezt az irányt képviselik a műveim, hanem egy sokkal általánosabb, mindent átfogó egységet fejeznek ki, jobbnak láttam ettől a hagyománytól elvonatkoztatni és az embert férfi testtel jeleníteni meg az alkotásokon.

A meztelen test a két elem kapcsolatának közvetlenségét jelöli, az érintetlen táj és az ember kezdeti léte között fennálló egységet. Nem céлом ezzel az őskorra visszatekinteni, avagy a természetbe visszavonult életmódot előtérbe helyezni, egyszerűen úgy gondolom, hogy a fedetlenség elemibbé teszi a testet és könnyebbé teszi társítását a természeti környezetet szemléltető formákkal.

Alakjaimnál megfigyelhető, hogy a figurák fej nélküli testek, mert nem tartottam szükségesnek eme testrész jelenlétét. Hiszen így nincs arc, vagy jellegzetes fejtartás, amely érzelmeket fejezne ki, nem vonja el a figyelmet a testről. Szándékomban állt magával a test formáival, kompozíciójával kifejezni a gondolataimat, a választott témát. Továbbá fej nélkül könnyebben belesüppednek a kissé elvontan ábrázolt figurák az ugyancsak sejtetett környezetükbe.

A természet megjelenítése hasonlóképp absztraháló módon épült fel, ahogy az alak is. Az akt esetében, annak felismerését segíti, hogy néhol realisztikusabban ábrázolt formák figyelhetőek meg, amelyek rávezethetik a nézőt magának a testnek a felismerésére. A természetet szemléltető rétegeknél, nyomhagyásoknál konkrétabb megfogalmazás nem valósult meg, kevésbé tartottam fontosnak. Úgy gondolom, könnyebben vizualizálunk egy tájat a megfoghatatlan képből, mint alakot, még akkor is, ha az ember számára saját alakja a magától értetődőbb forma. A természetben megjelenő momentumok ugyanakkor már eleve sokrétűbben vannak jelen, így több lehetőséget kínálnak a bizonytalan néző számára. A konkrét dolgok szerepeltetését jelen esetben elhanyagolhatónak gondolom, célom is volt, hogy a figura némiképp rejtve maradjon a környezetén belül.

A sorozat előző tagjaihoz képest a *Kékben* című festményénél némi változtatást eszközöltem témában, színben, technikában és a kép kompozíciójában egyaránt. A téma az ember és az őt körülvevő természet közötti kontaktus maradt, de viszonyuk átformálódott. Ennek köszönhetően a kapcsolatuk drámaiabb hangvétellé vált. Itt az ember kiszakadni próbál természetes környezetéből, felülkerekedni igyekszik rajta, még ha az ténylegesen soha nem is sikerülhet neki, hiszen egy nálánál hatalmasabb erővel próbál szembefordulni, megtagadva ezzel saját létezésének kérdését is. Ez a küzdelem a pályaművön még csak felsejlik, érzékeltet némi nyugtalanságot, úgymond az előszele csak a tényleges probléma kifejtésének. Ezt a zavartságot tükrözi a kép kompozíciója is. Habár a figura még fekvő, - ahogy a sorozat előző alkotásain is - de itt már a vászon felső harmadába foglal helyet, kevésbé azonosul környezetével, abból kiemelkedve mutatkozik meg. Ugyanakkor bármennyire is igyekezne felülemelkedni a természeten, visszafogja őt a kép felső sávjának szürkés, borongós színeze. Így nem csak maga a festmény képez átmenetet a sorozat elemei között, hanem magán a képen belül is egy fokozatosság jön létre az alsó harmonikusabb és felső küzdelmesebb rétegek között.

Az előző alkotások készítése során a különböző felületek ecsettel lettek létrehozva, míg a pályaműnél ennek alkalmazása visszaszorult, már nem az ecsetnyomok sokszínűsége szolgált a festmény alapjául. A technikai váltásnak több oka volt, főképp az új felületek létrehozása, megismerése volt lényeges, de köszönhető a Hantai Simon kiállítás hatásának is. A művész képei olyan sajátos módszerrel készültek, amely során az alkotó különbözőképpen összehajtott, kötözött, gyúrt vásznakra festett, majd a száradás után a kiterített vásznon a

gyűrés miatt pigment nélkül maradt részek képezték a művek izgalmas, dekoratív mintázatát. Az általam létrehozott felületek nem hasonlítanak a Hantai Simon keze által megszületett képek motívumaira, ez nem is volt célom. Hatása tulajdonképpen csak abban mutatkozik meg, hogy felkeltette az érdeklődésemet egy olyan munkafolyamat iránt, amely során egy külső tényező segítségével jönnek létre új felületek. Így a minta születése nem csak a művész akaratától függ, hanem a véletlen szerepe is lényegessé válik. Ezt a hozzáállást igyekeztem átültetni az alkotásaimba, saját nyelvezetemre formálva. Tehát olyan technikát próbáltam alkalmazni, amely hatásában hasonló a fentebb írtakhoz, de nem jár együtt a vászon tényleges formázásával. Ez vezetett a pályaművön látható felületképzéshez, amely tulajdonképpen a papírnyomat készítéséhez hasonlóan született. Természetesen ecsettel is történtek beavatkozások a felületek létrehozása során, de ennek mértéke elenyészővé vált.

Számomra a pályaművön a természeti motívumokat megjelenítő felületek helyenként vizet vagy köveket, esetleg márványszerű hatást imitálnak. A kötetlenebb megjelenítés végett előfordulhat más képzettársítás is, ami szándékomban is állt. Fontosnak találom a nézőre bízni, hogy ő döntse el, milyen természeti motívumot lát. Így a saját képzelete, belső hangja által vezérelt környezetet építheti fel, s így tulajdonképpen létre is jön a kapcsolat a témám két eleme között.

A sorozat festése során fontosnak tartottam azt is, hogy a természetszerűség érzékelésére elsősorban ne a színek vezessék a nézőt, hanem maga a struktúra. Emiatt kifejezetten olyan színekombinációkat alkalmaztam, amelyek kerülnek a témához általánosabban kapcsolódó földszíneket. A pályaművet megelőző képek festése során dolgoztam például lila-sárga, piros-szürke, lila-zöld színcsoportokkal. Ez a gondolat van jelen ezen a képen is, habár előtérbe helyeztem a dekoratív felületeket az élénk színharmóniákkal szemben. A képet egy színre és annak árnyalataira redukáltam le. A választott szín, mint ahogy arról a cím is árulkodik, a kék lett, legfőképp hideg árnyalatai miatt, amelyek jól illenek a témához. Ugyanakkor a kép cselekményét elsősorban a színek helyett a formákkal, kompozícióval igyekeztem kifejezni.

Összességében az alkotás egy hosszabb folyamat részének, magasabb fokra helyezett folytatásának tekinthető. A következő műveken még inkább kibontakozik majd, hogy az ember elhagyni próbálja a számára élhető környezetet nyújtó teret. De ez a kép nem tesz utalást arra, hogy végül sikerül-e kitörnie az embernek a környezetéből, vagy a természet uralkodik-e majd tovább.